

Belehrung: principle of rule?



Een van de pijlers van ons strategische beleid 2015-2020 is de notaris in de digitale wereld. Hoewel ze in aanvang wellicht disruptief lijken, zullen veel technologische en ICT-ontwikkelingen hun weg in onze beroepsgroep vinden zonder dat onze kerncompetenties daardoor (zullen) worden aangetast. Zo zijn we als bestuur en ook de voorbereidende issuegroep al bijna een klein jaar intensief bezig met de mogelijkheden die allerlei digitale toepassingen bieden om een van onze kerntaken, het *Belehren*, ook op afstand te kunnen, dan wel te mogen verrichten.

ESSENTIEEL

De *Belehrung*splijcht is onlosmakelijk verbonden met onze exclusieve rechtsbedelingstaken. Het vormvoorschrift voor die exclusieve taak is de notariële akte, waarvan de ratio is dat deze bijdraagt aan de rechtszekerheid en rechtsbescherming biedt voor de deelnemers aan het rechtsverkeer. Juist de *Belehrung* dwingt ons bij onze dienstverlening tot wilscontrole, algemene informatieplicht en legt ons ook een bijzondere waarschuwingsplicht op. Essentieel in het kader van die rechtsbeschermingstaak.

KERN

De Wet op het notarisambt (Wna) geeft wel een invulling aan het begrip *Belehrung* en roept daarnaast op tot grote zorgvuldigheid van de notaris daar waar het gaat om het behartigen van de belangen van betrokken partijen. Maar de Wna kent, hoewel onze ambtsuitoefening omgeven is door vele vormvoorschriften, geen bepaling die rechtstreeks ziet op de wijze van *Belehrung*. En juist die wijze van *Belehrung* is nu de kern van het lopende debat.

FACE-TO-FACE

Is het mogelijk dat bij het *Belehren* digitale communicatiemiddelen, zoals skype- of facetime-gesprekken als vervanger kunnen optreden voor het face-to-face gesprek? Kan volstaan worden met volledige schriftelijke, waaronder begrepen digitale, communicatie?

De tuchtrechter heeft er zich wel over uitgelaten en uit bekende uitspraken als rondom de HEMA notarisservice en de standaard samenlevingscontracten voor de militaire vakbond, kan de voorzichtige conclusie worden getrokken dat de wilscontrole, informatieplicht en waarschuwingsplicht in beginsel in een persoonlijk gesprek, face-to-face, moeten worden uitgeoefend.

ZAKELIJKE CLIËNTEN

Daar passen wel kanttekeningen bij. Het betreft in die door de tuchtrechter beoordeelde zaken de betrokkenheid van particuliere cliënten. Het is alom bekend dat zakelijke cliënten die met grotere regelmaat gebruikmaken van notariële diensten er de voorkeur aan geven dat er schriftelijk, waaronder begrepen digitaal, gecommuniceerd en *Belehd* wordt. Als van voorfase tot eindfase helder met de cliënt op afstand wordt gecommuniceerd en deze verschijnt uiteindelijk bij volmacht, dan kan op voorhand niet worden uitgesloten dat niet voldoende inhoud wordt gegeven aan die notariële zorgplicht.

Daarnaast ziet voormelde tuchtrechtspraak meer op de notariële betrokkenheid in algemene zin en minder op de aspecten van de digitale communicatie. Tot op heden is er dan ook geen jurisprudentie bekend waarbij het enkel communiceren op afstand met een cliënt leidt tot schending van de notariële zorgplicht.

Nu naar mijn mening hele duidelijke wettelijke en tuchtrechtelijke kaders ontbreken, komen we bij de kern van het debat en de grote notariële verantwoordelijkheid van de notaris in deze.

NUANCE

Juist het feit dat de wet geen vormvoorschriften voor de *Belehrung* oplegt, moet niet gezien worden als een omissie, die met nadere regelgeving moet worden ingevuld. In mijn optiek is bewust niet overgegaan tot codificatie van de *Belehrung*splijcht omdat het nagenoeg onmogelijk is om de *Belehrung*, die omgeven is met zoveel nuance, voor alle gevallen in één regel (vormvoorschrift) te willen vastleggen.

Het is juist de notaris van wie verlangd mag worden dat hij ervoor zorgdraagt dat hij volledig kan voldoen aan zijn *Belehrung*splijcht. Het ligt op de weg van de notaris te kiezen voor een vorm van communicatie met zijn cliënt die de *Belehrung* voor telkens dat specifieke geval zo volledig mogelijk waarborgt.

En het spreekt dat u en ik daarbij nadrukkelijke rekening houden met de hoedanigheid van partijen, de aard en kwaliteit van eventuele eerdere contacten met de betreffende partijen. Het is de volle verantwoordelijkheid van iedere notaris om daaraan invulling te geven. En bij de invulling van die taak gaat het mij dan ook meer om de 'principles' dan om de 'rules'. ■

Jef Oomen | VOORZITTER KNB